

Naročnina mesečno
25 Din, za izo-
zvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Konjarski ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sara jevo št. 7565,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 1992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Naša največja sila

V tako hudih časih, kakor jih preživlja evropski človek danes, je potreba po dobrem časopisu posebno velika. Nikoli se ne čuti blagoslov posebnega tiska, ki pogumno zagovarja pravico in preganja temo, tako močno, kakor v dobah, ko vladata socialni kaos in splošna desorientacija v najosnovnejših vprašanjih življenja. V tako stršeno razvnanem času kakor je sedanjí, ko na poti človeštva ugašajo začne zvezde, bi bilo treba — da se poslužimo zna- nega reka — dober dnevnik ustvariti, ako bi ga ne bilo. Moč in čar pisane besede iz peresa spretnega, z vsaki vlakenci svojega bitja z življenjem okolice zvezanega in iz ideje črpajo- čega časnika presega vsako silo na svetu. Aktualnost in ustvarjalca ter predvidevalača sila izobraženega časnika ima neprimerno večji vpliv na usmeritev duha nego znanstveno strokovništvo, ki je večkrat slepo za tvorne sile življenja. Globokega etosa prešinjena vr- stica dobrega dnevnika, ki si šteje v dolžnost, da čitatelja vzgaja, premore več ko moralni pouk, ki se podeljuje po obveznem naročilu, ker je za pravega žurnalista samo po sebi umevno, da daje svoji besedi umetniško obli- ko, ki dušo nagiba k dobremu in vrednemu po svoji lepoti. Ko so odpovedali meči branivcem najvišjih dobrin naroda in so poklenili držav- niki izčrpali vsa svoja sredstva, je uvožničar dnevnika navdušil ves narod za nove žrtve in zopet zbudil njegovo odorno silo. Duhovito pero svobodoljubnega Görresa je Napoleonu več škodovalo nego mrz sroženih ruskih pol- jani, kar je tiran na sveti Heleni sam priznal.

Naj bodo časi še tako kritični, socialne stiske še tako ostre, duhovna zmeda še tako velika, dokler razpolaga narod z dobrim časo- pisjem, s pogumnimi kulturnimi delavci, ki so se posvetili častnemu poslu novinarstva, tako dolgo še ni izgubljen. Vsaka doba nove zgo- dovine nam to dokazuje ob vsakem narodu. Nepodkupljiv dnevnik ohranja čut za poštenje sredi najhujše korupcije; neustrašen časnika- r je jez, ki ga ne more podreti nobeno nasilje; časnika, ki ga vodijo in pišejo moške visoke moralne kulture, ustavi val še tako velike po- kvarjenosti, da ne razje narodu duše. Nobena sila ne more potlačiti glasu časopisa, ki brani pravično stvar in čuva temeljne vrednote člo- veka in državnega občestva. Zakaj na goli besedi ni ničesar ležeče, ampak na duhu, ki veje, kjer hoče, ki si nadeva lahko tisoč oblik in se ne da vjeti ter proniceje ljudsko dušo že po najrahljšem dotiku. Načeln časopis je taka sila, da ga neobhodno potrebuje tudi tisti, ki se, recimo, z njega politično ali versko smerjo povsem ali deloma ne strinja, ki mu je časopis sicer napoti, ker uresničenje nje- gove politične ali kulturne zamisli več ali manj ovira. Zakaj? Zato, ker predstavlja moralen faktor, ki se ne sme prezreti, ako nečemo pri- zaletati škode splošnemu blagru, zato ker je poštena opozicija, ki se poslužuje v borbi »fair playa«, neobhodno potrebna za korekturo vsa- kega mišljenja in ravnanja, ker je vsaka eti- čno utemeljena kritika pozitiven faktor jav- nega življenja, kar so najkulturnejši narodi Evrope vedno razumeli. Časopis pa, ki se vsa- kemu položaju prilagodi, ki danes »načeloma« opravičuje, kar je včeraj istotako »načeloma« za metel, ki mu vodilo ni neizpremenljiva mo- ralna norma, ampak kakšenkoliže interes, le izpodkopuje zdravo narodno življenje.

Zato je treba blagovati narod, ki ima do- bro časopisje. Kakšno neizmerno korist ima na primer od svoje dnevne publicistike angle- škí ali francoski narod! Čeprav so danes tudi v teh dveh državah, ki sta kljub naglemu raz- voju industrializma po nekem čudovitem kon- servativizmu ohranili od vseh evropskih držav največ smisla in čuta za vrednote tradicije, časopisi po večini v rokah velefinančnih kon- cernov, je vendar spoštovanje Angleža in Francoza pred besedo visoko kulturnega pu- blicista, ki predstavlja premoč duha nad ča- snim gnetnim interesom in minljivimi cilji te ali one politične smeri, tako globoko, da vedno najde odlično mesto v vsakem dnevniku in v vsaki stranki in si izsilí veljavo. Zasluga te žurnalistike je, da sta angleški in francoski narod kljub navalu novodobnega materializma, ki ljudi zaslužuje, očuvala svoje tradicijsko svobodoljubje, značilnost naroda in spoštova- nje takó lepih form življenja kakor moralnih idealov narodne duše. In zato novinar v fran- coski in angleški družbi zavzema tudi tak odli- čen položaj in se njegovo delo ceni, ker je oblikovalec, tvorec in vodja, ne pa rokodelec in orodje v službi kakšne interesne skup- ne, ker zna čuvati svojo svobodo v kakšnihkoli razmerah in pod vlado katerekoli stranke.

Kar se tiče tiska slovenskega katoliškega ljudstva, se moremo ponašati z njim pred vsem kulturnim svetom. Letos bo minulo šest- deset let, odkar je izšla prva številka našega dnevnika. Vsako človeško prizadevanje se mora preboriti k resnici po napakah, zmotah in stranpotih, toda, če je prizadevanje pošteno, če je zrastle iz ljudske duše in se od njenih etičnih globin ne loči, bo vedno zopet našlo pravo pot. Naša katoliška žurnalistika, kateri so posvečale svoj trud vedno le najboljše moči našega pokreta, v odločni in neprestani borbi zoper zmote in blodnje, ki jih je zanašal v naš narod tok časa, ni samo varovala osebnih vred- not in vrlin nasprotnika, ampak je tudi znala ceniti istino, ki se skriva na dnu vsake zmote, in se je umno okoriščala z vsako pozitivno

Belgija na poti k federalizmu

F. amščini enakopravnost zagotovljena - Dvojezičnost v državni upravi

Bruselj, 12. marca. fr. Razprava o jezikovni uredbi je bila v poslanski zbornici zaključena. Zbornica je sprejela zakon, ki uveljavlja popolno enakopravnost flamske in francoske in javnih uradih in predstavlja pravo revolucijo državne bi- rokacije. Poslanska zbornica šteje 88 flamecev, 73 Valoncev in 26 poslancev iz Bruslja, kjer prevla- duje francoščina. Glasovanja se je udeležilo 165 poslancev, in sicer je 122 poslancev glasovalo za zakonski predlog in samo 19 poslancev proti. Ze iz dejstva, da je bilo za predlog oddanih toliko gla- sov, je razvidno, da je jezikovni boj med flami in Valonci že skoro ponehal in da je zmaga tudi pri Valoncih struja, ki je za to, da se flamsčini podeli popolna enakopravnost v javnosti. Tudi raz- prave v zbornici so bile dokaj mirne. V političnih krogih pričakujejo, da bo senat na intervencijo mi- nistrskega predsednika Renkina sprejel zakon brez vsake korekture.

V smislu zakona se bo Belgija razdelila v tri upravna področja, in sicer v Flamsko, kjer bo ura- di jezik flamsčina, v Valonsko s francoščino in v Bruselj, kjer bosta v rabi oba jezika. Po novem zakonu ima vsak državljani pravico napraviti vloge na državne urade v materinščini in vsaki državni

urad, včevši ministrstva, je dolžan odgovoriti na vlogo v jeziku, v katerem je bila sestavljena. Radi tega se bodo osrednji državni uradi delili v dva ve- lika oddelka, in sicer v francoskega in flamskega. To je tudi potrebno zato, ker je zmaga načelo, da niso višji funkcionarji več dolžni znati oba je- zika; za karijero v državni službi do najvišje stop- nje zadostuje znanje enega jezika. Prav glede tega vprašanja, ali naj se zahteva za višje uradnike zna- nje obeh jezikov, je bila razprava zelo živahna. Bivši ministrski predsednik Jaspar in tudi mini- strski predsednik Renkin, sta zagovarjala znanje obeh jezikov, to je dosedanje stanje; vendar je zbornica z dvotretjinsko večino sprejela reformo, ki zahteva samo znanje enega jezika. Mimogrede bodi omenjeno, da je propadel poizkus, da bi se v pokrajini Arlon, kjer govori ljudstvo francoski in obenem neko nemško narečje, uvedla v držav- ne urade dvojezičnost. Kljub temu ostane v veljavi v osvojenih okrajih Eupen, Malmédy-Saint-Vith uporaba nemščine v nemških občinah.

V političnih krogih so splošno mnenja, da po- meni nova jezikovna uredba prvi korak k popolni decentralizaciji državne uprave in avtonomiji de- žel, ako ne celo korak k federalizmu. Iz praktičnih in finančnih razlogov se bo kompetenca krajevnih

oblastev povečala, ker bi sicer bilo treba vzdrže- vati ogromen birokratski aparat pri osrednji upra- vi, da bi se vsaka vloga lahko rešila v jeziku, v katerem je bila napravljena. Jezikovna uredba bo kaj kmalu sprožila vprašanje ustavne reforme. Splošno mnenje je, da je Belgija na poti k fede- ralizmu, kar pomenja konec notranjim bojem in s tem veliko notranjo okrepitev države.

Te dni je bil objavljen definitivni izid ljudske- ga štetja, ki se je vršilo 31. decembra 1930. Pre- bivalstvo Belgije znaša 8.092.000, medtem ko je bi- lo pred 10 leti 7.436.000 Belgijcev. Prirastek znaša 8,4 od sto. Zanimivo je, da je število rojstev v flamskih pokrajinah razmeroma veliko večje ka- kor v valonskih. Od prirastka 626.000 je 386.000 prebivalcev flamskega pokolenja. Število Valoncev se ne množi tako hitro, radi omejevanja rojstev in izseljevanja v Francijo in severne kraje Belgije, kjer se čedalje bolj koncentrirajo belgijska indus- trija. Doslej je prišel na vsakih 40.000 prebivalcev 1 poslanec in da bi število poslancev ostalo isto, je treba ta količnik dvigniti na 50.000. Valonci so proti vsaki reformi v tem pogledu, ker se zavedajo, da bi število njihovih poslancev v tem primeru padlo.

Nudimo vam 75 nagrad

Pregledovanje inseratov za naš razpis nagrad se danes zaključí. Vsak in vsaka naj glasuje! Glasovnice moramo prejeti najkasneje do 18. t. m.

Usodna odločitev

Hitler pripravlja državni udar

Berlin, 12. marca. Ze nekaj dni je zaradi ju- trašnjih volitev alarmirana vsa policija. Ne samo Berlin, temveč vsa država se nahaja v nekašnem bojnem stanju. Po mestu kroži policija na avtomo- bilih, od časa do časa se prikazujejo po mestu pa- trulje na kolesih. Poleg tega patrolira policija tudi peš. Opolnoči stopi zopet v veljavo prepoved javnih demonstracij.

Ze več dni se širijo po mestu in po vsej drža- vi vesti, da nameravajo hitlerjevci v primeru, da bi Hitler pri volitvah propadel, s silo zavzeti ob- last in uprizoriti nekaj pohoda v Berlin po fašistič- nem vzorcu. Te govorice so nastale v zvezi z vestmi, da se napadalne čete narodnih socialistov že več časa intenzivno vadijo in prirejajo prav vojaške vaje. Veliko pozornost je zbudila tudi vest, da je policija v Ludwigshafenu odkrila pravo tvornico bomb, ki jo je vodil neki inženjer, pristaš Hitler- jeve stranke.

Kako je javnost zbegana zaradi govorice o bliž- njem državnem udaru, priča tudi okrožnica, ki jo je izdal pruski notranji minister Severing na po- drejene policijske urade. Okrožnica se glasi: Ze več dni se širijo med prebivalstvom govorice, da na- meravajo nekatere radikalne skupine, predvsem na- rodni socialisti po predsedniških volitvah izvesti državni udar. Naloga policije je, da prepreči šir- jenje takšnih govorice. Nalagam vam, da zatrete vsak poizkus motnje miru in reda že v kali. Zadušiti je treba brezobzirno vsako nasilje in to tudi z upo- rabo najostrejših bojnih sredstev. Policijski upra- vniki so osebno odgovorni za to, da uporabi policija v ta namen vse svoje moči in vsa bojna sredstva, ki jih ima na razpolago.

Nocoj bodo ob 8 zvečer ponovili Hindenburgov volivni govor, ki so ga posneli na gramofonske plošče. Govor bodo prenašali po radiu. Ze prvi prenos je napravil na nemški narod izreden vtis. To je razvidno tudi iz pisanja listov, ki pripadajo Hindenburgovim nasprotnikom. Tako piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«, da je res usodno, da je nastal med možem (Hindenburgom) takšnega razuma in

takšnih dejanj in na drugi strani med milijoni, ki so duhovno njemu pripadali, prepad, ki se zdi ne- premostljiv. Tudi nemški nacionalisti čutijo, da bi bilo njihovo mesto na strani Hindenburga. Vse kaže, da bodo nemški nacionalci v primeru, da bi Hindenburg ne bil izvoljen pri prvem glasovanju, glasovali pri drugem skrutinju za Hindenburga in ne za Hitlerja. Tako je polkovnik Düsterberg v svojem zadnjem govoru zopet grajal netaktno po- stopanje Hitlerja pri pogajanjih, ki so se vodila med narodnimi socialisti in nemškimi nacionalci. Izvolitev Hindenburga v drugem skrutinju je torej zagotovljena.

Velika nervoznost

Berlin, 12. marca. 12. Zadnji dan pred volit- vami državnega predsednika so vse stranke napele svoje zadnje moči, da dosežejo zmago, in povsod je videti veliko nervoznost. Po berlinskih ulicah je vse polno letakov. Unter den Linden in na drugih širokih cestah so od enega kraja do drugega razpeti široki letaki, ki nosijo v velikih črkah ime Hinden- burg na kitoskih so nalepljene slike Hindenburga v nadčloveški velikosti, ravno tako pa tudi slike Hitlerja in Thälmann. Na hišah na Potsdamskem trgu so ogromni plakati, ki vabijo za Hindenburga ali Hitlerja. V delavskih okrajih pa vse povsod rdeče zastave s podobo Thälmann. Nad mestom krožijo neprestano letala, ki mečejo letake. V okoli- ci Berlina je opoldne strmoglavilo letalo narod- nih socialistov, pri čemer sta bila ranjena dva le- talec. Povsod ugibajo o tem, kako bodo končale te volitve. Stavijo se velike stave. Berlinska policija je strogo pripravljena. Na vseh važnih križiščih so postavljene močne čete policije, na konjih in s ko- lesi, motorji in avtomobili. Vse policijske vojašnice so pripravljene na boj. Med prebivalstvom je po- mešanih mnogo policijskih uradnikov v civilni obleki.

Volivna prognoza

Berlin, 12. marca. Ž. Nemški narod bo jutri vo- lil predsednika države. Iz vse države prihajajo danes alarmantne vesti zaradi nevarne propagande, ki jo razvijajo narodni socialisti v provinci še bolj kakor v Berlinu. Za propagando uporabljajo vsa sredstva. Pristaši bivšega cesarja, finančniki in težka industrija daleč prekašajo agitacijo najtoli- radikalnih komunistov. Agitacija narodnih sociali- stov presega vse meje. Metode volivne borbe bodo pospešile razvoj, ki ga predvidevali v političnih krogih, in sicer levičarske radikalne reakcije in desničarskega radikalnega fašizma. Kar se danes dogaja v Nemčiji, ni ničesar drugega kakor razgi- banje komunističnih in narodnosocialističnih ma- š. Gre sedaj za to, koliko komunistov bo prešlo k narodnim socialistom, oziroma koliko hitlerjevcev bo prestopilo h komunistom. Ta problem je edina jasna točka v temnih volitvah. Gre za to, koliko bo imel Hitler glasov in koliko jih bodo imeli ko- munisti. Vse kaže, da bo Hindenburg izvoljen šele pri drugih volitvah, in sicer s precejšnjo večino. Splošno se računa, da bodo narodni socialisti imeli

pri volitvah 11 do 12 milijonov glasov, kar pomeni, da bo za Hindenburga ostalo 14 do 15 milijonov in ne, kakor se je prvotno računalo, 16 do 18 in pol milijona glasov. Narodni socialisti pa nasprot- no računajo, da bodo imeli že pri prvih volitvah absolutno večino in da bo Hitler izvoljen. Kar se tiče komunistov, so široke delavske mase smatrale za nepotrebno, da postavijo samostojnega kandi- data. Komunisti so kljub temu postavili svojega kandidata in računajo, da bo dobil okoli 7 mili- jonov glasov, ker bodo za njega glasovali še oni socialisti, ki so s Hindenburgovo kandidaturo ne- zadovoljni.

Brüningov poziv

Berlin, 12. marca. AA. V govoru, ki ga je včeraj imel za ponovno izvolitev Hindenburga za predsednika Nemčije, je kancelar Brüning ostro nastopil proti metodam, ki se jih poslužujejo na- cionalisti v volivni agitaciji, ter pozval Nemce, naj store svojo dolžnost in naj s svojimi glasovi pripo- morejo k zmagi človeka, ki je simbol nemške enot- nosti, slavne prošlosti in bodočega preporoda Nem- čije.

Vse je mogoče

London, 12. marca. Ž. Današnji tisk posveča veliko pozornost predsedniškim volitvam v Nem- čiji. Vsi listi prinašajo obširna poročila iz Nemčije, iz katerih je razvidno, da je zagotovljena Hinden- burgova izvolitev vsaj pri drugih volitvah. Listi nagla- šajo veliko osebno žrtve, ki jo daje za nemški na- rod stari Hindenburg. Konservativni »Morning Post« imenuje Hitlerja kot reprezentanta upornih čutov v povojnem razvoju odgovine v Nemčiji. Ta re- akcija je razumljiva, njena poguba pa je v tem, da ni v njej niti ene konstruktivne ideje. »Daily Herald« pričakuje ponovne volitve, v kateri bo zma- gal Hindenburg s pomočjo nemških socialnih de- mokratov. Vendar je precej sumljivo, če ta rezultat ne bo imel usodnih posledic za bodočnost, ker ni izključeno, da bo izvoljeni Hindenburg lepega dne imenoval Hitlerja za državnega kancelarja.

Kaj to pomeni?

Dunaj, 12. marca. Ž. Čuje se, da je za danes in jutri deločeno, da morajo biti vse heimwehrovske borbene organizacije na Dunaju in na Stajerskem v pripravljenosti.

Francija se vrača k starim zvezam

Pariz, 12. marca. 12. Ker se strogo molči o več- rajšnjih izjavah Tardieuja pred senatom in v zu- nanjem odboru, se doznava samo iz uradnega ko- munikeja, da se je govorilo o srednji Evropi, o na- rtu obdonavskih držav, reparacijah, medzave- zniških dolgovi, razorožitvi, o organizaciji francoske poročevalske službe v inozemstvu in o konfliktu v vzhodni Aziji. Z ozirom na današnji razgovor z angleškim zunanjim ministrom o donavskem nar- tu in o reparacijskem vprašanju je izrazil predsednik željo po obnovi stare »entente cordiale«, ki je še vedno najboljša podlaga za politični red v Evropi.

Tudi Romunija za donavsko unijo

Budimpešta, 12. marca. Ž. »Magyar Orszage« pri- naša izjavo romunskega zunanjega ministra Ghika. Ghika je govoril o razorožitveni konferenci in ve- ruje, da bo dosegla pozitivne rezultate. Ta spo- razum bo pomenil nov napredek v zmanjšanju obo- roževanja. Skrajni čas je, da se tudi narodi, ki ži- vijo danes na ozemlju bivše avstro-ogrske monar- hije, sporazumejo v gospodarskem pogledu. Skrajni čas je, da se te države zganejo in prouče možnost za ustvaritev podonavskega bloka. V zadnjem času se mnogo govori in piše tudi o personalni uniji med Madjarsko in Romunijo. Ta akcija po mojem mnenju ne bo uspeła. Takšna zveza je onemogočena z vojaškega, jezikovnega in družabnega stališa. Politika Madjarske napram Romuniji je pred vojno pustila zelo težke spomine, ki so danes še vedno na poti.

Briandov pogreb

Ogromna udeležba ljudskih mas - Tardieujev govor

Pariz, 12. marca. I. Vse ulice in vsi trgi, po katerih se je pomikal sprevoz za pokojnim Briandom od Quai d'Orsay do malega pokopališča v Passyju v bližini Trocadera, so stale nepregledne množice občinstva, ulične svetiljke so bile zavite v črno. Pri slavnostnem loču so bili postavljeni zvočniki, da je ogromna množica lahko poslušala Tardieujev govor. Že od zgodnjih jutranjih ur dalje so neprestano valovile ogromne množice Briandovih častilcev iz vseh družabnih krogov mimo odra v urni dvorani, da še enkrat vidijo pokojnika. Iz Zeneve so dopoldne dospeli na pogreb angleški zunanji minister sir John Simon, dalje sir Erik Drumond kot zastopnik tajništva Zveze narodov, belgijski zunanji minister Hymans, španski zunanji minister Zuleata, španski poslanik v Parizu Madariga in drugi, katere sta sprejela na kolodvoru Paul Boncour in pravosodni minister Renaud. Sir John Simon je imel že dopoldne napovedani važni razgovor z ministrskim predsednikom Tardieujem o velikih tekočih zunanje-političnih vprašanjih.

Žalni govor, ki ga je imel danes dopoldne ministrski predsednik Tardieu, je bil prav za prav pletovje za francosko zunanjo politiko. Tardieu je začel govor s tem, da je opisoval razvoj Brianda kot usvaritelja miru na znotraj in potem kot zaščitnika francoske varnosti. Rekel je: Tekla so leta, tedaj je vlada neke sosednje države pokazala v svojih izvalnih proračunih svoje prave namene, ki so se dve leti pozneje uresničili, ko je izbruhnila vojna. Da doseže Francija zunanjo varnost in da varuje zunanji mir, je predlagal Briand načrt zakona, da se uvede v Franciji triletna vojaška služba, in sicer ravno pred volitvami, ne da

bi apeliral na popularnost med narodom. Po vojni je bil Briand za to, da se svet med seboj pomiri in da bi vsakdo lahko mirno živel doma. Začela se je kazati Briandova evropska figura, deloma meseca januarja 1921 kot iniciator sankcijske politike, deloma pa od leta 1925 dalje kot zastopnik politike sprave. Francija je v zadnjih 13 letih storila vse, kar je bilo v njeni moči, da uresniči mir. Francija se ima zahvaliti Briandu, da je interpretiral enotno voljo Francije. Splošna linija organizacije miru, ki jo je zasledoval Briand, je linija Francije. To francosko linijo je bilo vedno odločno videti v času Clemenceaua v versajlski mirovni pogodbi, v času Herriota v ženevskem protokolu, v Briandovih časih v lokarnski pogodbi, in tudi danes je ta politika ostala ista z našim lanskim memorandumom in našimi predlogi, ki jih je naša vlada predšnji mesec predložila ženevski konferenci. Briand ni želel niti pripočeti najmanjših žrtv na polju vojaških jamstev. Briand je z ozirom na nezadostno organizacijo miru vedno zahteval najprej varnost, kar je bila njegova maksima.

Najvišja čast za Brianda

Pariz, 12. marca. I. Poslanska zbornica je s 505 glasovi soglasno sprejela, da se podeli pokojnemu Briandu največje francosko počestčenje s tem, da se ukleše na vsa javna poslopja, da je bil Briand za Francijo zaslužen mož. Glasovanju se je odgnilo 100 poslancev desnega krila. Poudarja se, da je Briand v času najbolj tragičnih ur v vojni pred Verdunom in Solunom ohranil isto energijo volje in isto delavnost, kakor je bil pokazal pozneje v službi miru.

Seja finančnega odbora

Belgrad, 12. marca. I. Finančni odbor narodne skupščine je danes končal s proučevanjem zakonskega predloga o sprejemu davčnega zakona. Za poročevalca je bil imenovan poslanec Oto Gavrilović. V zakonskem predlogu kraljeve vlade je finančni odbor izvršil samo nekatere manjše spremembe, ki so večinoma političnega značaja. Med drugim je finančni odbor izvršil sledečo spremembo: Prvotni predlog predvideva zmanjšanje davka od čistega katastrskega dohodka in sicer v višini 20 odst. Finančni odbor je to spremenil v sporazumu s finančnim ministrom in določil, da se davek na čisti katastrski dohodek zmanjša na 10 odst. — Finančni odbor senata je danes dopoldne začel s proučevanjem proračuna za leto 1932-33. Finančni minister je prisostvoval tej seji in podal obširen komunik o finančnem položaju, nakar se je začela diskusija. — Poseben odbor, ki je bil imenovan za proučevanje zakonskega predloga o likvidaciji žitnega režima, je danes dopoldne po zelo živahni diskusiji, katere se je večkrat udeležil tudi minister za trgovino in industrijo, načelno sprejel zakonski predlog. Samo en član odbora, in sicer Tošo Rajić, se je vzdržal glasovanja ter je izjavil, da bo zavzel svoje definitivno stališče v posebni debati v plenumu narodne skupščine.

Vojni ukaz

Belgrad, 12. marca. I. Vojaški ukaz: Za zdravilnika 43. pešpolka v garniziji Slavanske Požege je imenovan sanitetni poročnik dr. Avgustin Rutar. Za vršilca dolžnosti na torpedovki »T 1« je imenovan poročnik korvete Ivan Oster. Na torpedovko »T 5« je pozvan poročnik fregate Viako Hudeček. Na torpedovki »T 8« je nastavljen za poročnika fregate Otton Ljubec. Na podmornici »Osvetnik« je nastavljen poročnik fregate Skufca Alojzij. V strojno šolo kraljevske mornarice je pozvan poročnik fregate Stanko Stiglic. V vojaškem pomorskem arzenalu je imenovan za strojnega poročnika Franc Macele. V mornariški oddelki na Ohridskem jezeru je imenovan strojni poročnik Vinko Peterlić. Za člana izpitne komisije za čin aktivnega in rezervnega sanitetnega majorja je imenovan intendant major Ivan Jane. V izpitno komisijo za čin aktivnega strojnega kapetana je imenovan med drugimi rezervni kapetan II. razreda Valtor Kure. Za namestnika tega člana pa je bil imenovan kapetan II. razreda Benković Ivan in inženjerski kapetan II. razreda Terpotec Alojzij.

Spremembe v finančni službi

Belgrad, 12. marca. I. Z ukazom Nj. Vel. kralja so v resoru finančnega ministarstva premešteni: v finančno ministrstvo, davčni oddelek: Skofljek Konrad, finančni tajnik, do sedaj pri inspektoratu v Somboru, Muha Ludovik, finančni tajnik, do sedaj pri inspektoratu v Mostarju, dr. Stefan Zupanić, finančni tajnik, do sedaj pri finančnem ravnanstvu v Skoplju; v dravsko finančno ravnanstvo v Ljubljani: dr. Ernest Kotnik, finančni svetnik, do sedaj pri finančnem inspektoratu v Vranju, Viktor Jurko, višji finančni tajnik, do sedaj pri finančnem inspektoratu v Prevaljah, Ivan Predikača, finančni tajnik, do sedaj pri finančnem inspektoratu v Mariboru, dr. Aleksander Podobnik, finančni tajnik, do sedaj pri inspektoratu v Zaječaru; v drinsko finančno ravnanstvo v Sarajevu: Filip Lović, do sedaj pri finančnem inspektoratu v Vukovarju, Voja Vutež, višji finančni tajnik, do sedaj pri inspektoratu v Tuzli; v finančno ravnanstvo v Podgorici: Luka Potočnik, finančni pristav, do sedaj pri finančnem ravnanstvu v Sarajevu.

Vinogradniki proti prohibiciji

Pariz, 12. marca. AA. Mednarodna konferenca vinogradnikov je končala dela in sprejela 11 resolucij. Med drugim priporoča konferenca skupni nastop vseh vinogradnikov proti prohibiciji. Akcija naj bi bila zasnovana na mednarodni podlagi. Posebna resolucija je proti visokim carinskim postavkam, druga protestira proti pokvarjanju vina in proti nelegalni konkurenci, priporoča zaščitne znamke, organizacijo kredita. S tem v zvezi naj bi Društvo narodov posredovalo mednarodni kredit in kredit za propagando vinske potrošnje. Delegati, zlasti zastopniki iz Jugoslavije, so izjavili, da so z delom konference zadovoljni.

Šanghajske razvaline

Gospa Andrée Violis, poročevalka »Petit Parisien« na Daljnem vzhodu, je obiskala po Japoncih zasledeno šanghajsko predmestje Capej. — Ubogi Capej! Kako je postal pust, brezbeseden in mrtev! Dolgi kilometri kadečih se razvalin, razdrtega zidovja, samih železnih okostnjakov nekdanjih velikih stavb nas spremljajo ob poti. Redko kdaj se nenadno prikaže slučajno ohranjeno pročelje. Nato se zopet vrstijo pošastni kupi cementa in zdrobljene opeke. Ognjeni jeziki včasih švigajo iz razpoklin in zidovju. Pešec potrebuje močne podplate, ker koraka ves čas po debeli plasti stekla, zadnjih ostankih nekdanjih oken, ne da bi govorili o neštevilu nevarno ostrih kosov bomb in granat. Smrad prenapolnjenih in razdrthih greznice stoji v zraku, in se z njim meša še groznejši smrad po razpadajočih mrličih. Nihče ne ve, koliko vojakov in slučajnih žrtv so zasule razvaline! Jame od izstrelkov so temeljito razrile tlak, a kljub temu vlada velik promet. Mimo hitijo belo rdeče zastavice avtomobilov z japonskimi častniki, vojaški kolešarji in z mrličji natovorjeni težki avtomobili. Izpod bele bombaževine štrlijo in se tresejo noge ubitih: ležijo kakor polena, v več vrstah na vsakem vozu. Malokatera hiša je srečno prestala obstrejanje in požar. Odprta napol razdrta stanovanja kažejo drobce nekdanjega pohištva. Po trgovinah ležijo pokvarjeni ostanki blaga. Pred slaščičarno leži v pesku pomandran zaloga angleških slaščic, ter so vmes posejane gumijeve žoge iz bližnje trgovine z igrami. ... Povsed se potikajo jate mruševih psov. Nepredviden potnik lahko zaide v nevarnost: v šanghajju razgraja namreč steklina. Boljše je narediti ovinek in se izogniti srečanju... Dospeli smo do razvalin Severnega kolodvora, ki so ga tako dolgo branili kitajski vojniki. Naš čas je res poln čudežev! Kdo bi mislil, da bodo izkazali ti razpadli, slabo oboroženi oddelki toliko poguma? Nikoli niso dobivali nobene plače, vedno so bili samo v nadlogo izsesanemu prebivalstvu ter s mirno vestjo zapuščali enega generala in marširali k drugemu, ki jim je več obljuboval. Japonci so bili trdno prepričani, da bodo Kitajci pobeželi kakor zajci, čim bodo začuli velike oblegovalne topove. A ljubezen do domovine je nepričakovano obrodila pogum in vztrajnost. Kitaj se zavedel, da je v nevarnosti. Kako pomembna je ta dogodek, in koliko elementarnih posledic bo imel. Zalostno opazuje krvavo rojstvo novega Kitaja. Povsed so razmetani ubili kitajski vojniki. Zraven leži nesrečni kuli v plavi delavski noši: najbrž ga je zadela slučajna krogla, ko je hitel poiskati zavetišče. V trske zdrobljen vlak s prekucenim strojem leži na progih... Onstran kolodvora je videti manj razdejavanja. A vse ozke uličice, ovinki, zagate so zagrajene z bodečo žico in vrečami peska. Vsaka hiša je bila trdnjava. Japonci bodo morali veliko delati, da bodo odstranili te utrdbe. Prebivalstvo, ki je čakalo v notranjosti hiš na konec bitke, zdaj plaho gleda ven. Ljudje, ki so dobili japonsko propustnico, prihajajo, da bi ugotovili izgube. Ženske rešujejo cule z obleko in kitajske grozno umazane prešile odeje. Smešni stari Kitajec poskakuje od veselja, rožlja s ključji in pripoveduje vsem, ki ga hočejo poslušati, da je njegova koča popolnoma nepoškodovana. A žena zraven stoji nepremično kakor kip in v obupa gleda kup starega železa, vse, kar je ostalo od njene domačije. Dve debeli solzi privrejo iz njenih poševnih oči. Otroci se igrajo: gradijo iz vreč s peskom svoje male trdnjave in poskušajo posnemati vojno. Življenje počasi obuja žalostne razvaline. To je vojska...

Šanghaj, 12. marca. Ž. Predstavniki vlade v Šanghaju so pripravili sprejeti japonske pogoje za premirje, ki jih je japonska vlada predložila in objavila v Zenevi, vendar pa pod pogojem, da Japonska ne bo stavila nobenih drugih pogojev politične narave.

Dunajska vremenska napoved. Podnormalna temperatura bo trajala dalje, najbrže bo še vedno oblačno.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno s padavinami. Počasni se bo zjasnilo. Zmerno hladno.

BELGRAD V FILMU. Danes se predvaja v kinu »Ljubljanski dvor« film o naši prestolnici. Cene 10, 5 in 3 Din. Predprodaja vstopnic od 10 do 12.30 in od 18 naprej.

JASTREBI NAD KREMLJEM

Rdeči gospodje v Moskvi so delali račune o uresničenju svojih načrtov po komunističnem programu brez krmelarja. Kaj jim pomaga vsa oblast in vsa nasilna sredstva, s katerimi morejo pač neomejeno gospodariti nad imetjem, življenjem in smrtjo ruskega prebivalstva, nikdar pa ne nad njihovo vestjo, nad njihovimi dušami. Vse časne dobrine — drugih ne priznava in ne zmore —, ki jih obeta komunistem delavnemu človeku, ne more v njem vzbuditi vere in ljubezni, premagati njegove osebne sebičnosti. Zato v ruskem komunističnem raju, kjer bi moralo veljati kakor nikjer drugod geslo: Vsak za vse in vsi za vsakega, v resnici nihče ne mara delati za splošnost, marveč misli le vsak sam zase. Zato poka v rdečem družabnem redu na vseh straneh, še predno je svojo stavbo dogradil, in nad rdečim Kremljem se zbirajo jastrebi, gotovi plena.

Te misli se vsiljujejo ob poročilih in kritikah na zadnji splošni konferenci boljševiške stranke, ki se je vršila dne 17. februarja letos v Moskvi. Konferenca, na kateri so govorili odgovorni strankini voditelji Molotov, Ordsonikidze, Kujbišev, Rudzutak i. dr., je morala ugotoviti in priznati, da se del petletnega načrta, ki je bil določen za l. 1931., nikakor ni uresničil, marveč so uspehi zaostali še daleč za onimi l. 1930. Za vzrok tega neuspeha v industriji in kmetijstvu so vodilni rdeči možje označili popolno pomanjkanje discipline med delavstvom, potem nespodobnost komunističnih obratovodij in pasivni odpor med kmeti in delavci. »Ljudje in vodje prihajajo na delo, kadar se jim polubi in ravno tako zopet odhajajo.« Ravnodušnost nasproti državnim lasinini je zavzela posebno v kolektivnih oblikah, ki so naravnost groteskne, smešne. Kolektivirani kmeti, ki danes nimajo več, kar bi bila njegova last, se ravna po načelu: »Kar ni moje, me ne briga.« Kolektivisti daleč le toliko, kolikor neobhodno potrebuje zase. Kar ostane, bi moral dati državi, a zato raje ne pridelava. Podobne težnje se uveljavljajo v industriji. Ves uspeh, ki so ga dosegli z umetnim priganjanjem delavstva na izdatnejše delo, je bil v tem, da so je povečini naredilo celo več, nego je bilo predvideno, a kakovost dela je dosegala komaj 30 do 40 odstotkov zahtevanega. Tako je n. pr. železnicarji v Povolžu »Preroda« izvršila 108,7 odst. proizvodnega programa, toda 80 odstotkov izdelkov so morali izločiti kot izbirek! V mnogih industrijskih panogah, posebno v strojni tovarnah in v pridobivanju sirovin, so proizvedli samo neznatne odlomke po načrtu določenih množin.

Ogromna motorizacija rdeče armade, dalje veleobrač v poljedelstvu s pomočjo traktorjev zahtevata toliko kurilnega olja, da zaostaja pridobivanje nafte za 5 milijonov ton petroleja. Podobno je tudi železna industrija izvršila načrt le do polovice. Program težke industrije je bil določen na 9 milijonov ton jekla, a je od tega izvršil samo 55 odstotkov. Premogovniki kažejo isto sliko: za l. 1931 je bila predvidena za 47 odst. višja produkcija, zvišanje pa je znašalo v resnici samo 8 odst. To je naravnost polom spričo dejstva, da je vlada l. 1931. investirala v premogovni industriji več novih milijard rubljev, da so premogovniki že do 40 odst. meliorizirani in da so odprli celo vrsto novih premogovnikov, v katerih dela na stotisoče delavcev.

Najobčutnejša rana v boljševiškem gospodarskem sistemu so pa pač železnice. Pred leti je sovjetska vlada pooblastila prof. Lomonosova, da nakupi v Nemčiji in na Švedskem nekaj lokomotiv. Lomonosov, v. Meck in drugi železniški strokovnjaki so takoj izjavili, da so te inozemske lokomotive za ruske proge pretežke in da bi se morale najprej proge poravnati. Sovjeti so se nasvete prezrli, nakar je prišla katastrofa in se je pokazalo, da so nove lokomotive za ruske proge v starem stanju neuporabne. Vlada je dala nato Mecka in druge železniške specialiste enostavno ustreliti, češ da so namenoma oškodovali državo. Ta Stallnova napaka se še danes bridko načetuje, ker leži in propada po kolodvorih na prostem milijone ton žita in industrijskih izdelkov, ker ni ne skladišč ne zozovnega materiala za prevoz.

Odločilno za sovjetski sistem pa je poljedelstvo, in to povzroča boljševikom največje težave. Celokupni pridelek ruskega kmetijstva l. 1931 je v primeri z l. 1913 nazadovol za 20 odstotkov, in to kljub traktorjem, umetnim gnojilom, nepretrganemu delovnemu času (dnevno in nočno delo) v dobi selve in žetve, vkljub »ideološkemu« vplivanju na mese in »preobrazbe« starega Adama po smernicah novega preroka Ljennina. Čeprav imajo kolektive že 117.000 hektarjev, se obdeluje manj zemlje nego l. 1913! Pred vojno je bila Rusija prva izvoznica žita, danes pa še za domače potrebe ne pridelava dovolj, a vendar izvažajo žito, da bi dobila sredstva za plačilo inozemskih vojaških izvedencev in industrijskih strokovnjakov ter za stroje v oboroževalni industriji. V Povolžu, delu Sibirije, na severnem Kavkazu strada na milijone kolektivisti, ker jim je vlada pobrala iz kaš zadnje stote žita; v tem pa se prodaja na žitni borzi v Berlinu ruska žit po nemogoče nizkih cenah, in to s podporo nemških oblast! To dejstvo je povzročilo med nemškimi naseljenici v Povolžu in drugod silno ogorčenje in odpor.

Ogromna avtomobilska tovarna v Nižnjem Novgorodu, ki bi mogla izdelati letno po 100.000 avtomobilov, je dovršena, a ne obratuje, ker manjka strokovnjakov in sirovin. V mamutskem podjetju Balahna za izdelovanje celuloze, ne delajo po cele tedne, ker dovažajo premalo lesa in šote, dasi leži podjetje sredi gozdnate pokrajine. V petletnem načrtu je do l. 1931 približno 900.000 km avtomobilskih in drugih cest, a doslej so jih zgradili le 5000 km. Računi ne gredo in ne gredo vkup. Na čelu vodilnih obratov stoji ljudje, ki o gospodarstvu nimajo pojma; trusti drug drugemu ne zaupajo in se prepirajo med seboj; osebna pobuda se pobija, odgovornosti ni. Delavci trumoma dezerтираjo z dela.

Tako se boljševiški režim po 14 letih nepopisno krvavega gospodarstva bliža svojem gospodarskemu polomu. Velikih besed in načrtov mu ni ravnjalo, a v bistvu je bil zmoten, puhel in gnil. Človeštvu ni prinesel drugega nego slabo izkušnjo, ki jo je moral drago plačati ogoljufani ruski narod.

Žito za Avstrijo

Belgrad, 12. marca. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine sporoča, da je avstrijsko finančno ministrstvo dne 27. februarja t. l. odobrilo, da se sme iz jugoslovanskega kontingenta 5000 vagonov uvoziti 1000 vagonov pšenice v Avstrijo po železnici in carinirati na avstrijskih obmejnih carinarnah v Pliberku, Podrožici in Spilju.

Gospod. antanta na Balkanu

Sefija, 12. marca. Ž. Na iniciativo turške vlade se bodo v najkrajšem času začela v Carigradu pogajanja med predstavniki grške, turške in bolgarske industrije za ustvaritev ekonomskega načrta. V skupni kolaboraciji teh držav bi imel ta načrt za cilj skupnega gospodarskega sodelovanja teh treh držav.

Vital Vodušek:

Nedeljske misli

Cerkev s svojim cerkvenim letom skoro prišli človeka, da se užije v posamezni dogodke iz Jezusovega življenja, da se utopi v Njegovo veselje in Njegove žalosti. Z današnjo nedeljo smo pričeli dobo, ki je popolnoma posečena Jezusovo trpljenju.

Ozrimo se malo nazaj. Na postno ubranost so nas pripravljale tri (predpostne) nedelje. Letos smo nujnost tega prehoda iz božičnega veselja v postno resnost še bolj občutili, saj sta si malokdaj Božič in Velika noč tako blizu kakor letos. Poslni čas pa je bil do današnje nedelje odločen strogo, mazačevanje in očiščevanje. In ko smo se že otreli posvetnih misli in želja, se lahko čisto utopimo v Jezusovo žalost in trpljenje, ki bo doseglo svoj višek v velikem tednu. V tem času je cerkvena liturgija izredno bogata in globoka, zato ne moremo in ne smemo kar mimo nje.

V rimskem mislu se današnja nedelja imenuje Dominica passionis, Slovinci pa jo nazivljamo tiho. Mi kar čulimo: veselje je glasno, trpljenje tiho. Ob spominu na Jezusovo trpljenje Cerkev žaluje. Zagrnula je svoje križe in podobne in ves baročni sijaj. Zagrnula je svoja okna, da je v cerkveh skoro temno; kakor bi pripravljali mrtaški oder. Blizu se Jezusova smrti.

Današnje molitve so polne Jezusove tožbe. Danes nam jih ni težko razumeti. Naša življenja so polna trpljenja in ubosti in pomanjkanja in tožb in žalosti. Naša doba nosi pečat propada in smrti. Še ljudje, ki uživajo v svojem bogastvu, so se zgrozili; slutijo nevarnost, ki jih hoče porušiti. Ob takih trenutkih misel na trpljenje ni težka. Posebno misel na božje trpljenje. Ni pregreško, steti ob božjem križu in grobu. Tolažba je v tem: kreave, ulrajane Jezusove rame nosijo tudi naše breme in naš križ. Trpeči šele prav razume trpljenje. Trpeči šele zasluži odpršino in očiščujočo silo nekoga in božjega trpljenja.

V petek bomo v trpljenju srečali Žalostno Marijo (praznik Sedem žalosti). Pretresljiva so naše molitve in pesmi, posebno ona med berili: kako je Žalostna Marija stala pod križem in jokala. Tem tiše izzevni prošnja trpečih v pesmi pri dorozanju: O Devica, božja Mati, ko boš stala pred Gospodom, se spomni, da boš dobro za nas govorila, da bo obrnil od nas svojo nevoljo.

✱

Danes teden bo črna nedelja. Vsa sredstva uporablja Cerkev, da bi čisto uklenila naša srca v spomin na Jezusovo trpljenje. Cerkev kar igra pred nami: Kristus prihaja tik pred svojim trpljenjem slovesno kakor kralj v Jeruzalem — to je pomen procesije s oljkami in butiricami, ki se jo mora udeležiti vsak izmed nas. A s to procesijo se spremljamo Jezusa v smrt. Veselje utihne in žalostno in bridko spet tožijo naše molitve. Posebno pa nas pretrese Matejev popis Jezusovega trpljenja.

✱

Samo nekaj bi še rad priporočil za tele dni vernemu in nevernemu človeku: tri knjige, ki so tako tepe, da jih mora vsak brez izjeme obndovati:

Seeto pismo noce zavze (o njem je čudovito opisano Jezusovo trpljenje); Seeto make (o njih je skoro vsa liturgija doba trpljenja in velikega tedna) in Tomaževa Hoja za Kristusom. Ob teh knjigah pa vsaka druga breza onemi.